

РЕЗОЛЮЦІЯ

IV Національного конгресу з паліативної та госпісної допомоги (23-24.11.2023, м. Київ)

23-24.11.2023 р. у м. Києві за ініціативи ГО "Українська ліга розвитку паліативної та хоспісної допомоги" спільно з Національною академією медичних наук України, НУОЗ України імені П.Л.Шупика, НМУ імені О.О. Богомольця, Групою компаній «МедЕксперт», за підтримки: Верховної Ради України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства соціальної політики України, Національної служби здоров'я України (далі – НСЗУ), Міністерства у справах ветеранів України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національної академії педагогічних наук України, Київської міської державної адміністрації, Редакції журналу «Реабілітація і паліативна медицина» відбувся IV Національний конгрес з паліативної та госпісної допомоги (далі - Конгрес).

За ступенем розвитку паліативної допомоги сьогодні у світі оцінюють цивілізованість конкретної держави та гуманність суспільства загалом. Тому паліативна та госпісна допомога (далі - ПГД) вимагає впровадження інноваційних підходів для задоволення медичних, психологічних, соціальних та духовних потреб паліативних хворих та їхніх родин.

Учасники Конгресу наголосили, що саме ПГД є сучасним пацієнт-сім'я-орієнтованим гуманістичним підходом, який найбільш адекватно забезпечує потреби та належну якість життя паліативних пацієнтів та їхніх рідних, сприяє збереженню людської гідності наприкінці біологічного життя, про що переконливо свідчить більше як 70-річний досвід Великобританії, Німеччини, Польщі, Угорщини, Словаччини, США, Канади, Австралії та інших країн світу.

Незважаючи на війну, економічні труднощі, завдяки підтримці Верховної Ради України та Уряду України розвиток ПГД в нашій країні продовжується, про що свідчать Закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» та «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», завдяки яким здійснюється фінансування надання ПГД – у стаціонарних і амбулаторних умовах – з бюджету України.

Паліативна медицина, як складова соціально-медичної допомоги на даному етапі розвитку, потребує упорядкування отриманих здобутків, їх оцінки для закріплення і подальшого розвитку.

Завдяки фінансуванню в рамках Програми медичних гарантій впродовж останніх трьох років кількість закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ), які підписали контракти з НСЗУ на надання стаціонарної і амбулаторної паліативної допомоги збільшилася більше як у 15 разів, і станом на листопад 2023 р. становила 1707 закладів (734 – стаціонарної і 973 – мобільної паліативної допомоги). Отже нагальна проблема сьогодення – забезпечити **якість** надання ПГД!

Також необхідно враховувати і «нові» проблеми і виклики для ПГД в Україні – збільшення паліативних пацієнтів з числа військовослужбовців і

цивільних осіб, у т. ч. внутрішньо переміщених осіб, які зазнали поранень, фізичних та психічних травм і важких, часто невиліковних захворювань на фронті, через терористичні обстріли, на тимчасово окупованих територіях тощо.

За результатами учасники IV Національного Конгресу з паліативної та госпісної допомоги вирішили:

1. ГО «Українська ліга розвитку паліативної та хоспісної допомоги» продовжити діяльність та підтримати розвиток ПГД, як один з головних пріоритетів Держави на сучасному етапі;

2. Сприяти:

- розробці і прийняттю Закону України про паліативну допомогу;
- впровадженню міжвідомчої системи збору і обробки даних щодо надавачів послуг з ПГД;

- розроблення алгоритму забезпечення міжвідомчої координації (взаємодії) під час надання послуг з ПГД закладами охорони здоров'я та соціального захисту населення, наближеними до місця проживання/перебування пацієнта;

- розробці Кабінетом Міністрів України спільно з зацікавленими міністерствами та відомствами низки нормативно-правових актів для розбудови системи медико-соціального захисту для надання ПГД військовослужбовцям, які постраждали внаслідок війни (далі – ВПВВ);

- вирішенню питання створення для ВПВВ мережі закладів/установ ПГД, системи соціальної підтримки після вивільнення зі служби у збройних силах, можливості їх тривалого перебування у визначених закладах/установах медико-соціального захисту, створення стандартів надання тривалої паліативної допомоги та стандартів соціальних послуг паліативного догляду для колишніх військовослужбовців;

- оновленню, розробці та затвердженню державних стандартів надання паліативної допомоги, клінічних протоколів паліативної допомоги та стандартів соціальних послуг паліативного догляду з метою забезпечення якості надання ПГД;

- розробці та затвердженню державних стандартів надання паліативної допомоги та стандартів надання соціальних послуг з паліативного догляду дітям, які потребують паліативної допомоги та їхнім родинам;

- нормативно-правовому врегулюванню питань створення, діяльності та розвитку закладів ПГД, у тому числі приватної форми власності, порядку взаємодії зацікавлених відомств при наданні паліативної допомоги, запровадженню інтегрованого мультидисциплінарного, міжвідомчого і міжсекторального підходу;

- спрощенню доступу паліативних пацієнтів до знеболюючих лікарських засобів, у т.ч. наркотичних і психотропних лікарських засобів, шляхом розширення мережі аптечних закладів, що мають ліцензію на наркотичні і психотропні лікарські засоби;

- розробці та впровадженню системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації медичних та соціальних працівників з питань ПГД;
- визначенню змісту підготовки сучасної сестри медичної/брата медичного, як самостійного члена медичної команди (мультикомандна робота), від суто біомедичної та медико-поведінкової моделі на модель, яка базується на гуманітарно-медичних та соціальних науках, що мають на меті покращення медичної допомоги з огляду на моральне та етичне ставлення до пацієнтів;
- можливості запровадження закладів медсестринської допомоги, що сприятиме розширенню повноважень медичних сестер, дозволить розвивати й робити її більш доступною для пацієнтів, які потребують паліативної допомоги, а також покращити її якість;
- спільно з Міністерством соціальної політики України забезпеченню мотивації медичних та соціальних працівників, які надають ПГД, шляхом лобювання розробки та впровадження пакету заходів соціального захисту працівників, які надають ПГД, у тому числі підвищенню посадових окладів, пільгового пенсійного стажу, введенню додаткової відпустки, санаторно-курортного оздоровлення тощо;
- проведенню розрахунку орієнтовної потреби в загальній/базовій та спеціалізованій паліативній допомозі, в тому числі дитячому населенню, та введенню їх нормативно-правовим актом, як рекомендованих.

3. Рекомендувати МОЗ України:

3.1. Внести спеціальність «Паліативна медицина» до Переліку лікарських посад у закладах охорони здоров'я та номенклатури лікарських спеціальностей, а також до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників;

3.2. Запровадити спеціалізацію «Лікар з паліативної допомоги» та «Лікар-педіатр з паліативної допомоги»;

3.3. Залучати до розробки необхідної нормативно-правової бази професійні медичні асоціації, інші професійні громадські організації в охороні здоров'я;

3.4. Впровадити в освітній процес у закладах вищої медичної освіти України базові основи паліативної допомоги, у тому числі дитячому населенню;

3.5. Розробити та затвердити Протокол надання паліативної допомоги пацієнтам з психіатричними захворюваннями;

3.6. Розробити професійний стандарт «Сестра медична/брат медичний з паліативної допомоги» згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 р. № 373 «Про затвердження Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів».

4. Рекомендувати НСЗУ розглянути питання внесення змін у чинні нормативи щодо:

4.1. Для **стаціонарної паліативної медичної допомоги** – оплату проводити не за кількістю епізодів, а за кількістю проведених пацієнтом діб перебування у відділенні чи закладі ПГД, заклавши у розрахунок вартості

перебування витрати на лікування і утримання пацієнта, з врахуванням коефіцієнту нозології, важкості стану і ускладнень захворювання;

4.2. Контрактувати ЗОЗ, за програмою медичних гарантій, лише при умові створення відділень ПГД, а не окремих ліжок у різних відділеннях установи, що вже затверджено у підсумковому протоколі експертів НСЗУ щодо вимог контракування на 2024 рік, але, на жаль, не знайшло підтвердження у МОЗ України у вимогах до контракування 2024 р. (за винятком закладів фтизіатричного профілю).

4.3. При контракуванні ЗОЗ повинен надати план відділень із кількістю палат і пацієнтів у них, затверджений керівником закладу, та забезпечення за вимогами контракування, умов перебування пацієнта у 1-2 містній палаті.

4.4. Забезпечити лікувальне харчування згідно з «вимогами пакету». У стаціонарних закладах з надання паліативної допомоги повинні працювати харчоблоки.

4.5. Для **мобільної паліативної медичної допомоги** забезпечити фінансування за взаємодіями, а не епізодами. Оплату взаємодій здійснювати за їх складністю. Наприклад, виїзд і обслуговування за місцем перебування коефіцієнт – 1 0, з виконанням маніпуляцій – 1.5, операцій – 2.0. Взаємодія засобами зв'язку – 0.2.

4.6. Контракування мобільних бригад у центрах первинної допомоги не відповідає вимогам пакету за пунктом мультидисциплінарна команда, усі члени якої повинні працювати у штаті контракуваного закладу на постійній основі, функціональні обов'язки сімейного лікаря повністю співпадають з роз'ясненням голови НСЗУ щодо дій мобільних бригад на первинному рівні.

4.7. Розглянути можливість, доцільність та умови одночасного контракування пакетів первинної медичної допомоги та мобільної паліативної допомоги, бо це, як свідчить досвід, може спричинити фальшування та дискредитацію філософії надання паліативної допомоги.

4.8. Окремо констатуємо, що згідно з вимогами постанови КМУ №1464 від 27.12.2022 розділ 2 п.29 та п.30 стосовно пакетів стаціонарної та мобільної паліативної допомоги при первинному контракуванні, умова фінансування за кількістю записів в електронній системі охорони здоров'я, зроблених за цим напрямом у попередні 3 місяці, фактично означає «0» фінансування за цими пакетами на 2023 рік. У минулому році умови фінансування були 12 епізодів для мобільної та 18 для стаціонарної паліативної допомоги. Відсутність фінансування при первинному контракуванні фактично унеможливує подальший розвиток паліативної допомоги в законтракуваних закладах, оскільки виконання вимог цих пакетів без фінансування витрат неможливе.

5. Рекомендувати Мінсоцполітики України і МОЗ України створити медико-соціальні відділення/установи тривалого/паліативного/сестринського догляду для осіб похилого віку та з важкими хронічними захворюваннями, визначивши відділення медсестринського догляду, як складову ПГД та відкриття фінансування даної послуги за рахунок НСЗУ.

6. Рекомендувати МОЗ України у визначеному законодавством порядку ініціювати ратифікацію Конвенції Ов'єдо (Конвенцію про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину (04.04.1997), що створить передумови для впровадження в Україні, зокрема, інституту «попереднього розпорядження».

7. Сприяти покращанню рівня надання паліативної допомоги особам, які зазнали поранень, фізичних та психічних травм і важких, часто невиліковних захворювань на фронті, через терористичні обстріли, на тимчасово окупованих територіях тощо.

8. Рекомендувати керівникам обласних та Київського міського відокремлених підрозділів ГО «Українська ліга розвитку паліативної та хоспісної допомоги» ініціювати в органах місцевого самоврядування розробку та затвердження регіональних Програм розвитку паліативної допомоги.

9. Підтримати ініціативу Ради Церков щодо створення інституту медичного капеланства в закладах охорони здоров'я і в установах соціального захисту населення.

10. Доручити Голові Правління ГО «Українська ліга розвитку паліативної та хоспісної допомоги» ініціювати перед представниками Уряду України, Верховної Ради України організацію розробки Концепції розвитку паліативної та хоспісної допомоги в Україні на період до 2030 року та відповідного Плану заходів реалізації Концепції.

11. Опублікувати Резолюцію Четвертого Національного конгресу з паліативної та хоспісної допомоги у міжнародному журналі «Реабілітація та паліативна медицина» та інших профільних журналах і медіа.

12. V Національний конгрес з паліативної та хоспісної допомоги провести у жовтні 2026 року.

Прийнято 24 листопада 2023 року, м. Київ.

**Голова Організаційного комітету
IV Національного Конгресу з
паліативної та хоспісної допомоги
доктор медичних наук**

В.М.Князевич